

V. Conclusions i recomanacions

1. Planificació energètica

Conclusió 1.1

Constatem que les polítiques impulsades pels diferents governs espanyols d'impuls de grans infraestructures gasistes d'un elevat cost, que avui han quedat infrautilitzades, han convertit el sistema gasista espanyol en deficitari i car per al consumidor. De fet, el mateix Reial decret llei 13/2014 justifica l'estat d'hibernació del magatzem Castor en el fet que «l'actual conjuntura de la demanda de gas no requereix de la incorporació d'aquesta infraestructura al sistema gasista».

Conclusió 1.2

Constatem, amb relació a l'aposta pels cicles combinats que van motivar la urgència de la plataforma Castor, que:

a) És evident que es va sobredimensionar la necessitat de generació d'energia mitjançant cicles combinats i, en conseqüència, les necessitats del seu emmagatzematge.

Segons un informe de la mateixa Red Eléctrica es podrien desmantellar unes deu centrals de cicles combinats per a cobrir la demanda.

b) Aquest sobredimensionament ha tingut costos d'oportunitat a l'hora d'apostar per les energies renovables com a inversió energètica de futur.

c) Els consumidors d'arreu de l'Estat han pagat en els seus rebuts de la llum una recàrrec per a donar ajuts a les centrals de gas segons la seva capacitat (i cobrir, així, les intermitències en la producció d'energies renovables) d'uns 700 milions d'euros.

Aquests «pagaments per capacitat» s'han dut a terme sobre un potència instal·lada clarament sobredimensionada i la ciutadania ha hagut d'assumir els sobre costos d'aquests pagaments.

Els ciutadans han assumit també costos derivats d'aquesta aposta. Especialment, per al cas que ens ocupa, els que poden acabar repercutint en la ciutadania procedents del cas Castor i del seu futur desmantellament.

d) En conclusió, la urgència del projecte Castor és motivada per una aposta errònia i sobredimensionada en la producció elèctrica mitjançant cicles combinats.

Recomanació 1.1

Considerem que cal dur a terme una revisió crítica dels mecanismes de planificació dels sectors de l'electricitat i del gas que van portar a fer durant la dècada del 2000 previsions molt allunyades de la realitat i dels objectius ambientals aprovats per les diferents instàncies internacionals. No té cap sentit continuar invertint en la promoció del consum de combustibles fòssils quan les mesures de lluita contra el canvi climàtic obliguen a avançar decididament cap a les energies renovables.

2. Aspectes econòmics del projecte

Conclusió 2.1

Considerem que la síntesi d'aquest projecte és que ha estat un fracàs polític, empresarial, econòmic i social que ha comportat uns costos de 1.350,729 milions d'euros, riscos ambientals i inseguretat en les persones.

Hi ha indicis molt clars sobre presa de decisions equivocades basades en dades incompletes i contradictòries, tal com queda reflectit en aquestes conclusions.

Conclusió 2.2

Instem el Govern de l'Estat a emprendre les mesures necessàries per a recuperar les indemnitzacions i els costos que es van pagar indegudament a l'empresa promotora del projecte Castor, ESCAL UGS, i assegurar que aquests costos no recaiguin ni en els usuaris del gas ni en el conjunt de tota la ciutadania.

Conclusió 2.3

Constatem que els costos previstos per al projecte (250 milions d'euros el 2003) es van incrementar exponencialment amb el temps, i l'Administració de l'Estat no va aplicar mecanismes de control eficients, i que va aplicar, d'altra banda, mètodes retributius i sistemes d'auditoria de costos per a les instal·lacions de transport, rega-sificació i emmagatzematge subterrani que ni són eficients ni incentiven el control i l'optimització de costos.

Conclusió 2.4

Considerem que les empreses inversores no van assumir cap risc empresarial, atès que tenien garantit el seu capital.

Conclusió 2.5

Constatem que, tal com afirmava la Comissió Nacional d'Energia (CNE), la manca de concurrència efectiva per al desenvolupament del projecte feia inviable valorar l'adequació econòmica del cost dels serveis subcontractats a ACS o a altres empreses del mateix grup.

Recomanació 2.1

Instem la Comissió Europea a avaluar de nou si la indemnització a ESCAL UGS suposa un ajut il·legal d'Estat, especialment davant la decisió de la Comissió Nacional del Mercat de Valors d'aturar els pagaments mitjançant la factura del gas.

3. Procés d'adjudicació

Conclusió 3.1. Alteracions i anomalies administratives

a) L'any 2008, la Direcció General de Polítiques Ambientals de la Generalitat de Catalunya va fer diverses consideracions amb relació a l'estudi d'impacte ambiental del projecte Castor que havia presentat el ministeri.

b) Aquell mateix any, les competències que té Catalunya en medi ambient no es van poder aplicar, ja que el magatzem, mitjançant una correcció d'errors injustificada que modificà els límits marítims, va passar de territori català a territori castellonenc.

c) Tot i que l'Observatori de l'Ebre i altres organitzacions van manifestar, tant en la fase del projecte com en la d'al·legacions, que hi havia risc de terratrèmols, les diferents instàncies de l'Estat, ministeris competents i l'Institut Geològic i Miner d'Espanya (IGME), van donar el vistiplau favorable a les diverses fases del projecte i a la declaració ambiental atorgada per la Secretaria d'Estat per al Canvi Climàtic de 2009, i no hi ha constància que es tingués en compte el risc sísmic. Les primeres declaracions després dels primers terratrèmols per part dels responsables d'ESCAL UGS i d'altres institucions mostren que, efectivament, no es tenia en compte la possibilitat de la sismicitat induïda, en contrast –com ja hem comentat– amb moltes referències bibliogràfiques.

d) L'encàrrec que es va fer a l'Institut Tecnològic de Massachusetts (MIT) el 2014 es podia haver fet abans. Es podrien haver conegut tots els resultats d'aquest estudi amb anterioritat al 2013, abans de fer les injeccions de gas.

e) A instàncies de la denúncia presentada per la Plataforma de les Terres del Sénia al Banc Europeu d'Inversions (BEI), el mecanisme de reclamació intern del BEI fa constar que no es van avaluar ni l'historial d'estrès ni el règim d'estrès futur durant la injecció i l'extracció de gas, i tampoc no es va considerar la sismicitat potencialment induïda com un factor de risc durant les avaluacions tècniques dutes a terme abans dels esdeveniments del 2013, és a dir, els terratrèmols.

Conclusió 3.2

Es va incloure una clàusula evidentment abusiva i no considerada en cap altre procediment d'adjudicació segons la qual l'Administració pública es comprometia

a compensar l'extinció anticipada de la concessió fins i tot en el cas que fos conseqüència d'una actuació dolosa o negligent de la mateixa empresa.

Conclusió 3.3

Considerem que l'Administració de l'Estat i els governs respectius que han participat en la tramitació del projecte Castor han vulnerat els principis del dret administratiu d'objectivitat, publicitat, igualtat i concurrència. Les adjudicacions han estat fetes amb una concurrència efectiva extremadament restrictiva.

El procediment d'adjudicació de la concessió va ser un procediment sense concurrència pública. ESCAL UGS, l'empresa adjudicatària, és una empresa sense experiència en el sector i sense capacitat tècnica o laboral per a dur a terme l'obra.

Conclusió 3.4

Considerem que també han estat expressament vulnerats per l'Administració de l'Estat i els governs respectius els principis de participació pública i de facilitació de l'accés a la informació. Les limitacions a la participació de les administracions catalanes, dels ajuntaments i del mateix Govern de Catalunya han estat sistemàtiques i s'ha arribat a manipular els límits marítims. També ha estat norma la manca d'acceptació de la participació dels moviments socials i ciutadans durant tota la tramitació.

Conclusió 3.5

Denunciem que ESCAL UGS va preparar un concurs a mida sense concurrència pública, amb diferents operacions de manera injustificada, perquè s'adjudiqués, entre altres, la construcció de la planta a ACS, accionista majoritari d'ESCAL UGS. La CNE destaca que no hi va haver un sistema transparent d'adjudicació, ni altres ofertes, i ho qualifica d'«autoadjudicació» sense preu fixat. ESCAL UGS va esdevenir un instrument dirigit i controlat per ACS i la seva xarxa empresarial i d'interessos econòmics.

Aquest sistema d'autoadjudicacions va permetre no només no abaratir costos, sinó incrementar-los en benefici de la mateixa empresa.

Conclusió 3.6

Denunciem que va ser el mateix Govern de l'Estat qui mitjançant el Reial decret 1383/2011, del 7 d'octubre, que modificava un dels apartats del títol habilitant de la concessió, el Reial decret 855/2008, va ampliar el marge de la inversió en el projecte Castor de 750 a 1.273 milions d'euros.

Conclusió 3.7

Considerem pertinent impulsar les modificacions legislatives que permetin la participació amb plenitud de drets de les administracions públiques en les tramitacions administratives quan l'impacte ambiental i social de l'actuació afecti el territori en el qual són competents, tot i no trobar-se en el seu territori d'actuació.

4. Causes del fracàs del projecte

Conclusió 4.1

Considerem que, molt probablement, els terratrèmols van ser la conseqüència d'una molt mala planificació empresarial, complementada amb irregularitats de tot tipus. En conseqüència, el tancament del Castor no és producte dels terratrèmols, sinó de decisions mal preses, deficiències i possibles negligències, tant en l'àmbit empresarial com en el polític.

Conclusió 4.2

Entenem que no hi ha dubte, més enllà de la incertesa inherent a aquest tipus de fenòmens, que hi ha una relació directa de causa a efecte entre les injeccions de gas i els terratrèmols que van tenir lloc a les Terres de l'Ebre i al Maestrat. Aquest nex

ha estat manifestat en publicacions científiques, i també en diverses de les compareixences dels experts en geologia i en diversos informes tècnics aportats.

Conclusió 4.3

Per la relació d'esdeveniments, tant administratius com tècnics, és plausible pensar que l'empresa coneixia el risc sísmic a què estava sotmès el projecte, però no el va tenir en compte, tot i que, la seva avaluació és de màxima importància, atès que la incertesa és inherent a la predicció de terratrèmols.

Així mateix, hi ha forts indicis que fan pensar en la possibilitat que hi va haver ocultació de dades i falsejament o manipulació en el procediment d'avaluació del projecte.

Conclusió 4.4

Constatem que els informes previs emesos per l'IGME van ser incapaços de detectar les greus deficiències tècniques dels estudis i projectes presentats per l'empresa promotora ESCAL UGS.

Tot indica que la recerca científica duta a terme abans de les injeccions de gas no fou ni exhaustiva ni rigorosa, en particular, respecte a la sismicitat induïda.

Conclusió 4.5. Idoneïtat de l'emplaçament i construcció del magatzem

Els punts més rellevants que qüestionen l'emplaçament del magatzem Castor són els següents:

a) Aquest dipòsit està construït damunt la falla d'Amposta, una falla molt probablement activa segons l'opinió de diversos experts. Aquest fet el fa especialment diferent als altres magatzems similars.

b) Tots els indicis fan pensar que quan es va prendre la decisió de construir el magatzem Castor no es disposava d'informació suficient, sobretot geològica.

c) L'any 1989, Shell va deixar d'explotar el pou petrolífer i l'any 1995, quan Eurogas es va fer càrrec del projecte Castor, s'avaluava que quedaven uns trenta-cinc milions de barrils en el camp d'Amposta. Posteriorment, l'any 2005, es va comprovar que aquesta quantitat era fictícia i que en el millor dels casos en restava una setena part. Això alertava que el coneixement que es tenia del magatzem era molt escàs i, en algun aspecte, fins i tot erroni.

d) Pel que fa a la geometria del magatzem, és molt dubtós que l'empresa en tingués un coneixement, ja no exhaustiu, sinó fins i tot correcte. El gas s'ha de moure en les cavitats entre les roques i, per tant, les dimensions d'aquestes cavitats són essencials per a determinar diversos paràmetres de funcionament. Hi ha moltes evidències per a concloure que es van cometre errors significatius en la concepció geomètrica del magatzem, tal com afirmen els experts de l'MIT en el seu informe.

Conclusió 4.6

Amb relació al disseny i modelització del projecte, cal dir que:

a) El model estàtic elaborat per l'empresa ESCAL UGS presenta discrepàncies significatives respecte als estudis posteriors fets per altres entitats i experts.

b) El model de flux i el model geomecànic elaborat per l'empresa ESCAL UGS presenta també discrepàncies significatives respecte d'estudis posteriors.

c) Aquestes discrepàncies qüestionen seriosament la viabilitat tècnica del projecte i, per tant, la capacitat de la plataforma Castor per a ser operativa en un futur.

d) Aquestes discrepàncies poden suposar una negligència per part de l'empresa ESCAL UGS, ja que sobreestimen els marges de seguretat dels riscos geomecànics i de fuites.

Els càlculs posteriors rebaixen la pressió de fractura de la roca d'entre els 253-322 bars calculats per ESCAL UGS a uns 185 bars.

Remarquem que el primer terratrèmol d'intensitat superior a 3 graus en l'escala de Richter es va produir el 24 de setembre de 2014, quan la pressió al magatzem es va situar a 185 bars.

Conclusió 4.7. Mancances tècniques del projecte

Són diverses les mancances que diferents experts han coincidit a assenyalar en la definició del model geològic que serveix de base per al model dinàmic del projecte. Hi ha motius per a pensar que les dades que va presentar ESCAL UGS no s'ajusten a la realitat i haurien d'haver estat calibrades. A més, aquest magatzem havia estat un pou petrolífer de la companyia Shell i, per tant, *a priori* es tenia molta informació disponible sobre la seva estructura geològica. La tècnica que es va fer servir ha estat àmpliament utilitzada en molts altres magatzems d'arreu del món. Consegüentment, l'empresa tenia a la seva disposició l'experiència de molts altres casos com el seu.

Aquesta és la relació de les principals mancances tècniques que tenia el projecte:

a) La fase d'injecció comença al juny de 2013 amb uns valors propers als límits teòrics donats pel model, la qual cosa posa en qüestió que hi hagués una real fase d'experimentació. Si s'hagués disposat d'una xarxa sísmica submarina per a enregistrar de manera precisa els microterratrèmols que es poguessin produir, s'hauria pogut injectar gas començant per valors molt més baixos i controlar quina era la resposta del terreny. Aquesta tecnologia existia el 2013, i no es va aplicar.

b) Hi havia una manca de coneixement geològic de la zona on es va construir el magatzem Castor, tal com han assenyalat diferents experts durant els treballs de la comissió, en particular, els responsables del Col·legi de Geòlegs de Catalunya. Aquest fet és molt rellevant, ja que el coneixement geològic és la base dels models aplicats posteriorment.

c) No es va desplegar una xarxa sísmica al fons marí, en contraposició a l'opinió de molts experts.

d) No es coneix quina va ser la valoració que va fer l'empresa sobre el risc geològic, però sí que es pot afirmar que, en el cas que en fes alguna, no va ser l'adequada, ateses les conseqüències que va patir el territori.

e) Durant l'elaboració del projecte no es va considerar adequadament l'existència de falles que poguessin afectar el magatzem i, en conseqüència, de risc de terratrèmols, la qual cosa va dur a la utilització d'un model geomecànic excessivament senzill.

f) El desacord entre les dades de l'empresa i les d'altres experts, com de l'MIT o de l'IGME, respecte a la determinació de la pressió de fractura de la roca són molt considerables. És de cabdal importància la determinació d'aquest valor, ja que és el límit superior de la pressió operativa del gas.

g) Respecte a la porositat, el desacord també és molt notori, atès que en les dades en què hi ha menys discordança aquesta representa un 66% del valor donat per l'empresa.

Conclusió 4.8

Amb relació a l'execució del projecte, cal dir que:

a) No es van fer correctament les proves de càrrega i descarrega necessàries per a estudiar la resposta del terreny durant la fase inicial de les injeccions. Les dates durant les quals es van fer les injeccions eren massa properes en el temps.

b) L'empresa no va disposar dels instruments necessaris durant les primeres injeccions de gas per a estudiar acuradament la resposta del terreny (registre i estudi acústic, i microsismicitat).

c) En un escenari com el d'un magatzem on no es pot tenir accés directe, els riscos no es poden descartar sense proves experimentals.

d) Hi ha dubtes que el cronometratge de les injeccions de gas fos l'apropiat.

e) En el seu informe, els professors de l'MIT fan una sèrie de recomanacions per si s'hagués de recomençar l'activitat del magatzem. Naturalment, es poden interpretar com a actuacions també recomanables que s'haurien d'haver fet abans de les injeccions de finals d'estiu del 2013. En primer lloc, el desplegament d'una xarxa d'estacions sísmiques al fons marí més proper a la plataforma, increment gradual de

les injeccions de gas en diverses fases, amb una anàlisi específica de la sismicitat, pressió del jaciment i recalibració del model geomecànic després de cada fase. En segon lloc, la posada en marxa d'un protocol d'accions que s'han de prendre en el cas que es registri sismicitat o que la sismicitat s'incrementi durant la injecció. Totes aquestes mesures es podien haver pres abans de les injeccions i no es va fer.

f) Hi ha indicis molt convincents per a pensar que es va actuar amb incompetència i negligència.

g) Es constata desídia i indolència en els diversos governs del PSOE i del PP respecte al seguiment d'aquest projecte.

5. Aspectes financers

Conclusió 5.1

Constatem que el paper del BEI ha estat clau per a poder finançar el projecte Castor, i que els seus mecanismes d'avaluació de riscos van resultar del tot incompetents. El BEI va aprovar el finançament d'un projecte tècnicament insostenible, impulsat per un empresa sense experiència en el sector i que s'allunya dels objectius ambientals de la mateixa Unió Europea. La *Project Bond Initiative* desenvolupada per la Comissió Europea i el BEI, que va servir per a finançar el projecte Castor, no entra a valorar les clàusules de les concessions, que són responsabilitat dels estats membres.

Conclusió 5.2

Denunciem que ESCAL UGS i ACS van desenvolupar un projecte de gran risc tècnic sense assumir pràcticament riscos de caràcter econòmic ni aportacions econòmiques (contràriament al que determina la legislació espanyola d'hidrocarburs) com a conseqüència de la cobertura del BEI, mitjançant l'emissió dels *project bonds*.

El Govern de l'Estat va acceptar la renúncia d'ESCAL UGS per mitjà del Reial decret llei 13/2014 i va activar el pagament dels bonistes del BEI amb un crèdit sindicat tret per ENAGAS quan la plataforma Castor no estava realment operativa, com ha quedat acreditat, i va traslladar el deute i les pèrdues a ENAGAS i a la factura del gas dels usuaris durant trenta anys.

Conclusió 5.3

Amb relació a l'arquitectura financera del projecte, cal dir que:

a) És evident que es van produir contactes entre el president del Consell d'Administració d'ACS i el ministre d'Indústria, reconegudes pel primer, com a mínim en dues ocasions. En la primera, per a aconseguir nou finançament per a un projecte concessionat per l'Estat a una empresa privada, quan s'havien retirat les entitats financeres en canviar les condicions de la retribució.

b) El conseller delegat del banc Santander, José Antonio Álvarez Álvarez, va reconèixer en la seva compareixença que la seva entitat va ser qui va liderar el finançament del projecte en una primera fase i que era evident que havien fet una avaluació equivocada del risc sísmic, i que, en cas que s'hagués avaluat amb una probabilitat alta de risc, haurien renunciat al projecte.

c) El BEI, un banc públic d'inversions, va participar en una operació amb unes condicions sorprenentment beneficioses, tant per a l'empresa concessionària com per al conjunt de bonistes.

Conclusió 5.4

Instem la Unió Europea a investigar la responsabilitat del BEI en el seguiment del projecte del magatzem Castor.

a) El BEI no va fer cap mena de seguiment del projecte, a pesar que mitjançant el contracte entre el BEI i ESCAL UGS, el *Project Undertaking Deed*, el banc afirmava que faria un seguiment exhaustiu del projecte, que òbviament no es va produir, tal com va reconèixer anys després el mateix BEI.

b) Cal incidir-hi per tal que inversions en projectes d'aquestes característiques tinguin l'anàlisi de riscos, no només financers, abans que es construeixin i mentre s'executa el projecte.

6. Afectacions del projecte

Conclusió 6.1

Constatem que, tal com recull el Síndic de Greuges, i han constatat la Plataforma en Defensa de les Terres del Sénia i l'Associació d'Afectats per la Plataforma Castor (APLACA), l'afectació causada pel projecte Castor als ciutadans dels municipis veïns és inqüestionable. I no només des del punt de vista de l'alarma social provocada per la manca d'informació a la població, i de la inseguretat i sensació de perill real derivada dels terratrèmols patits als mesos de setembre i octubre del 2013, amb sismes d'intensitat de fins a 4,2 graus en l'escala Richter, i dels danys materials que ha comportat en alguns casos, sinó també dels anys d'angoixa i preocupació dels ciutadans de les Terres del Sénia en veure que s'estava tramitant un projecte sobre el qual hi havia la certesa, basada en informes tècnics, de risc sísmic.

Conclusió 6.2

Requerim al Govern de l'Estat que es doni resposta i s'atenguin els danys materials i morals dels veïns i les institucions públiques afectades. També al Govern de la Generalitat que presti un servei d'assessorament i de suport als afectats perquè s'acompanyin les reclamacions en curs.

7. Indemnitzacions

Conclusió 7

Denunciem el cúmul de despropòsits que es deriven de l'aprovació i aplicació per part del Govern del Partit Popular del Reial decret llei 13/2014, del 3 de octubre, pel qual s'adopten mesures urgents amb relació al sistema gasista i la titularitat de centrals nuclears.

Aquest decret va voler fer recaure el cobrament de les indemnitzacions a ESCAL UGS (i als inversionistes) sobre el conjunt de la ciutadania mitjançant la factura del gas. Aquesta fórmula, a més d'inconstitucional, és deliberadament garantista amb els interessos especulatius d'ACS i les entitats financeres responsables del projecte. Comporta, alhora, una desprotecció deliberada de l'interès general i dels drets dels ciutadans.

Tal com estableix el Tribunal Suprem, l'empresa no té un dret reconegut a ser re-compensada de manera automàtica en cas de finalització anticipada, com ha succeït.

Aquesta compensació està condicionada a l'absència de dol o negligència i a l'operativitat de la plataforma. Considerem que és impossible afirmar que no hi va haver negligència ni que la planta estava operativa.

La decisió del Govern de l'Estat de dur a terme aquest procediment mitjançant un reial decret llei, quan la concessió va ser atorgada per un reial decret, evidenciava possiblement la voluntat de l'Administració espanyola d'evitar que el seu contingut fos recorregut per la via contenciosa administrativa i es pogués bloquejar la indemnització per via judicial.

En primer lloc, el Govern de l'Estat va pagar abans de disposar dels informes objectius necessaris per a determinar si es tractava o no d'un cas de «negligència greu o frau intencionat».

En segon lloc, el càlcul del valor net de la inversió (criteri indemnitzatori establert en el Reial decret llei 13/2014) va ser fixat per una auditoria privada encarregada per la mateixa empresa concessionària, valor que el Govern no va contrastar suficientment.

En el moment de publicar-se al BOE l'ordre de pagament, no es complien cap dels dos requisits que exigia el Reial decret 855/2008, del 16 de maig. Quan l'empresa ESCAL UGS va presentar la renúncia, que probablement no hauria d'haver estat mai acceptada, les instal·lacions ni estaven operatives ni l'explotació comercial havia començat encara.

D'altra banda, el Govern de l'Estat fixa en el Reial decret llei el termini de pagament en funció dels interessos de l'empresa concessionària, i evita de superar el 30 de novembre de 2014, data fixada en les condicions de l'emissió dels bons. La sentència del Tribunal Constitucional del 22 de desembre de 2017 va considerar injustificada aquesta urgència.

Les urgències en el pagament es van dur a terme desatenent les comprovacions que la mateixa sentència del Tribunal Suprem del 14 d'octubre de 2013 recomanava i fent cas omís de totes les veus autoritzades que reclamaven que no es fes el pagament automàtic de la compensació a l'empresa concessionària fins que no es comptés amb els informes objectius necessaris per a determinar si es tractava o no d'un cas de «negligència greu o frau intencionat».

8. Desmantellament i reversió

Conclusió 8.1

Considerem que, vist l'estat actual de la plataforma i les negligències observades en el disseny, el Govern de l'Estat ha de fer efectiu el desmantellament de les instal·lacions del Castor, amb el garantiment de la seguretat ambiental i ciutadana, i també amb la màxima transparència en tots els tràmits per a dur-lo a terme.

Proposem el desmantellament del magatzem Castor per dos motius principals.

En primer lloc, i aquesta és la raó més rellevant, perquè segons diversos experts, i sobretot d'acord amb l'informe de l'MIT-Harvard hi ha riscos elevats si es reprenen les operacions.

En segon lloc, per motius econòmics, atès que els costos de mantenir la instal·lació hibernada són molt elevats.

Cal avaluar si la planta era operativa i si hi ha hagut negligències de l'empresa per tal que aquesta faci front als costos del desmantellament.

El cost del desmantellament del Castor no s'ha de fer en cap cas amb diners públics, sinó que l'ha d'assumir ESCAL UGS com a constructora i explotadora del magatzem de gas i responsable principal d'aquest projecte fallit.

En resum, el Govern de l'Estat ha de desmantellar les instal·lacions del projecte Castor, ja que els riscos de recomençar l'activitat del magatzem no són assumibles ni econòmicament ni ambientalment, ni tampoc pels riscos personals que poden patir les poblacions costaneres properes al magatzem.

Conclusió 8.2

Denunciem la manca de recursos econòmics per dur a terme la supervisió, l'operació i el control correctes de les instal·lacions hibernades que garantissin la seguretat per a les persones i el medi ambient, des que la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència va deixar de pagar a ENAGAS per aquestes tasques.

Recomanació 8.3

Instem el BEI, després dels errors comesos, a participar en el desmantellament del projecte.

9. Responsabilitats

Conclusió 9.1

Denunciem que per a portar a terme el projecte Castor van ser necessàries la concertació i la connivència dels principals responsables de les polítiques energètiques i d'infraestructures del Govern de l'Estat en el període 2000-2014, que van fa-

cilitar cada un dels actes administratius perquè fos possible, i van prendre decisions que es poden considerar irregulars, arbitràries, injustes i amb risc per a la seguretat i la salut pública, tot prioritzant l'interès particular de les empreses participants i contràries a l'interès general.

Conclusió 9.2

Constatem que l'empresa concessionària ESCAL UGS i el conjunt de l'Administració de l'Estat van fer cas omís de tots els advertiments i antecedents de risc sísmològic induït a l'entorn de la falla tectònica d'Amposta.

Conclusió 9.3

Considerem demostrat que, atesos els antecedents en la inducció de terratrèmols en projectes similars i el coneixement de l'existència d'una falla activa a la zona en què s'anava a situar la plataforma d'injecció, la manca de consideració del risc sísmic durant l'avaluació del projecte és contrària a dret.

Conclusió 9.4

Reprovem la manca de capacitació tècnica i rigor, i de responsabilitat social i ambiental, de l'empresa concessionària ESCAL UGS.

Conclusió 9.5

Reprovem la manca de rigor, de recursos tècnics, de transparència i de defensa de l'interès general de les autoritats dels ministeris de l'Estat competents en matèria d'indústria, d'energia i de medi ambient en el decurs del desenvolupament del projecte Castor.

Conclusió 9.6

Considerem que la informació pública del 2 d'agost de 2007 de la concessió a ESCAL UGS per a «l'explotació d'un magatzem de gas natural submarí davant la costa de Castelló» per part de la Subdelegació del Govern a Castelló va vulnerar volgudament els drets de participació i de transparència propis per a un tràmit d'aquesta complexitat.

Conclusió 9.7

Reprovem que l'Ordre del 27 de desembre de 2012, aprovada pel ministre José Manuel Soria, que modificava els mecanismes de la retribució dels magatzems subterranis de gas natural i ampliava el període de renúncia a la concessió de cinc a vint-i-cinc anys, fos aprovada *ad hoc* perquè ESCAL UGS pogués optar a la renúncia i a la indemnització posterior.

Conclusió 9.8

Constatem que és contrària a dret, com ja ha estat reconegut en sentència ferma de l'Audiència Nacional i del Tribunal Suprem, el desmembrament il·lícit del projecte en subprojectes per a evitar les avaluacions d'impacte ambiental obligatòries per llei, dut a terme per la Secretaria d'Estat del Canvi Climàtic del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí en la tramitació del gasoducte de connexió del sistema gasista amb la planta marítima del Castor amb la finalitat d'evitar l'avaluació d'impacte ambiental (23 de novembre de 2009).

Conclusió 9.9

Considerem altament preocupant, i fora del que es pot considerar regular, que la llicència municipal d'obres de la planta terrestre fos atorgada per l'Ajuntament de Vinaròs només cinc dies després d'haver estat sol·licitada, el 28 de desembre de 2009. La llicència fou declarada nul·la al gener del 2015 pel Jutjat Contenciós Administratiu núm. 2 de Castelló, ja que els terrenys on es va construir la planta no eren urbanitzables.

Conclusió 9.10

Denunciem l'extrema gravetat del fet que ni el Consell General del Poder Judicial ni el Ministeri de Justícia no hagin dotat l'oficina judicial del Jutjat d'Instrucció núm. 4 de Vinaròs dels recursos humans i tècnics necessaris per a poder avançar de manera urgent i definitiva en la conclusió del procediment penal en curs. Aquest procediment investiga, des de l'inici del 2015, divuit persones per presumpta prevaricació mediambiental i delictes contra el medi ambient.

Conclusió 9.11

Instem el Govern de l'Estat a establir les responsabilitats, si escau, de les administracions públiques en la concessió i el seguiment del projecte Castor.

Conclusió 9.12

Instem la Unió Europea a reavaluar el cas, atès que en el moment en què es va dur a terme l'avaluació no s'havia fet pública la sentència del Tribunal Constitucional que anul·lava diversos articles del Reial decret llei 13/2014.

10. Reconeixement i actuacions públiques i socials

Conclusió 10.1

Reprovem la incompareixença a la Comissió d'Investigació del Projecte Castor del Parlament de Catalunya d'alguns dels més alts responsables de l'Administració de l'Estat durant el mandat dels quals es va desenvolupar el projecte Castor.

Conclusió 10.2

Reconeixem la tasca de defensa dels interessos públics i de la ciutadania per part de l'ajuntament d'Alcanar, de la Plataforma Ciutadana en Defensa de les Terres del Sénia i dels promotors de la querrela ciutadana Cas Castor (Observatori del Deute en la Globalització, Xnet i Institut de Drets Humans de Catalunya - Associació de Defensa dels Drets Humans).

Conclusió 10.3

Mostrem el nostre reconeixement i donem el nostre suport a l'informe emès pel Síndic de Greuges el 2014 sobre el pagament de la indemnització a l'empresa concessionària, que repercuteix directament i de manera injusta en els consumidors del sistema gasista, i el del març del 2018 sobre la necessitat de dur a terme una auditoria tècnica que determini el grau de responsabilitat d'ESCAL UGS en els sismes de les Terres del Sénia.

11. Recomanacions

Recomanació 11.1. Auditoria tècnica

Instem el Govern de l'Estat a fer una auditoria tècnica del projecte i avaluar la responsabilitat d'ESCAL UGS en el disseny i la justificació del projecte, que permeti esbrinar l'abast dels dèficits detectats en la construcció de les instal·lacions del magatzem de gas i reclamar-ne les possibles responsabilitats, per a determinar si es tracta d'un cas de dol o negligència, o bé de mala fe, si l'empresa ja hagués estat conscient de la inviabilitat tècnica del projecte amb anterioritat als terratrèmols.

S'han de dirimir responsabilitats sobre el procediment administratiu i sobre el que va fallar durant aquest procediment perquè pogués entrar en funcionament un projecte d'aquestes característiques sense informe de risc sísmic i amb les irregularitats observades durant el procediment.

Determinar si l'Administració de l'Estat va estudiar si els informes de l'empresa eren verídics o bé simplement es va limitar a estendre un justificant de recepció d'aquests documents.

Aquesta auditoria hauria de tenir la finalitat de passar dels molt forts indicis de tota mena d'irregularitats, mancances i contrasentits detectats a afirmacions que

encara que no siguin categòriques, i atès el caràcter de l'assumpte que s'estudia, tinguin una incertesa suficientment reduïda i puguin ser acceptades molt majoritàriament.

Els seus components haurien de ser organitzacions o professionals de vàlua molt reconeguda en la construcció de plantes similars a la del projecte Castor, i també científics i membres destacats dels diversos col·legis professionals de Catalunya implicats en la qüestió: geòlegs, ambientòlegs, enginyers de camins, canals i ports, i qualsevol altre que es consideri oportú.

Els objectius mínims de l'auditoria, ampliables a tot allò que cregués convenient la comissió encarregada, haurien de ser els següents:

a) Dur a terme una investigació molt més aprofundida que l'actual, tant superficialment com en profunditat, de l'estructura geològica de l'entorn del magatzem i comparar-la amb la que va fer servir l'empresa. Aquesta recerca comportaria la revisió del model geològic que va emprar l'empresa ESCAL UGS per a portar a terme el seu projecte de magatzem.

b) Determinar si l'empresa ESCAL UGS va fer una anàlisi sísmica i, si és així, revisar-la.

c) Determinar si abans de les injeccions de gas del 2013 es coneixia que la falla d'Amposta molt probablement era activa.

d) Revisar i validar de manera global els models de flux i geomecànic utilitzats per l'empresa ESCAL UGS.

e) Validar totes les dades aportades per l'empresa ESCAL UGS amb les dels experts que les han posat en dubte.

f) Avaluar el risc sísmic a partir de les dades disponibles abans de les injeccions de gas. Reavaluar-lo amb les dades obtingudes a partir de l'auditoria tècnica.

g) Tenir accés a totes les dades, arxius i informes que va elaborar l'empresa ESCAL UGS abans de la injecció de gas.

h) Tenir accés a totes les dades, arxius i informes, així com informacions de qualsevol tipus internes de l'empresa, com ara comunicacions telefòniques i correus electrònics, que es van produir entre la plataforma terrestre i la plataforma marítima durant el període en què van estar en funcionament.

Recomanació 11.2

Constatem la necessitat d'assumir per via judicial la determinació de la inoperativitat de la plataforma Castor ateses les negligències en el disseny i la execució per part de l'empresa ESCAL UGS.

Recomanació 11.3

Constatem la necessitat que el Govern de la Generalitat creï el Cos d'Ambientòlegs de Catalunya, com a eina fonamental per a evitar que es reproduïxin de nou episodis similars.

Recomanació 11.4

Requerim al Govern de Catalunya que reclami al Govern de l'Estat que quedi sense efectes la correcció d'errades del Reial decret 638/2007, del 18 de maig, de les capitanies marítimes i els districtes marítics, publicada en el BOE del 5 de març de 2008 pel Ministeri de Foment.

A efectes pràctics, aquesta correcció d'errades duia a terme un canvi competencial sobre la plataforma marítima del projecte Castor entre la Generalitat Valenciana i la Generalitat de Catalunya, alhora que restringia la capacitat de participació d'aquesta darrera en la tramitació del projecte.

Recomanació 11.5

Considerem la necessitat de desenvolupar un seguiment de les conclusions d'aquesta comissió d'investigació, tant des del Govern de Catalunya com des de

l'àmbit parlamentari, pel mateix Síndic de Greuges o per altres administracions locals afectades directament pel futur del projecte.

Recomanació 11.6

a) Ampliar i aprofundir la recerca, en particular la geològica, a tot el territori, per tal de disminuir al màxim possible la probabilitat que es puguin repetir successos similars al que ha tractat aquesta comissió d'investigació. El futur pot fer necessaris altres usos del territori, en particular del subsol, que facin indispensable un coneixement molt més exhaustiu.

b) Ampliar i millorar l'avaluació de les polítiques públiques en tots els àmbits, especialment en qüestions mediambientals.

c) Canviar les normatives vigents de manera que incorporin el coneixement científic i tècnic actual.

d) Informar la població de manera transparent i exhaustiva sobre iniciatives futures que puguin comportar riscos materials i per a les persones.

e) Instar les administracions públiques a assumir la responsabilitat d'adequar les seves normatives als canvis socials i tècnics que es produeixen a la societat.

Palau del Parlament, 13 de desembre de 2019

El secretari de la Comissió, Lucas Silvano Ferro Solé; el president de la Comissió, Ferran Civit i Martí
